

Andrzej Śliwczyński

Recenzja

rozprawy na stopień doktora nauk o zdrowiu p. mgr Krzysztofa Czechowskiego pod tytułem: „Ocena dostępności instytucji publicznych dla osób niepełnosprawnych na przykładzie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego im. Prof. Adama Grucy Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego w Otwocku”.

Rozprawa pod opieką naukową Promotora dr hab. n. med. Anny Wilmowskiej-Pietruszyńskiej, prof. UŁa. Praca doktorska w formie monografii, przewód doktorski w Uniwersytecie Rzeszowskim, Kolegium Nauk Medycznych, Instytut Nauk o Zdrowiu.

Wstęp

Praca Pana mgr Krzysztofa Czechowskiego dotyczy bardzo ważnej dla zdrowia publicznego problematyki dostępności do instytucji osób ze stwierdzonymi dysfunkcjami. Jednocześnie jest to praca o charakterze przekrojowym dotykająca szerokiego wachlarza problemów logistycznych koncentrujących się na właściwym zaplanowaniu logistyki ścieżki pacjenta w kontaktach z urzędem czy podmiotem leczniczym. Problemy dotyczą zarówno architektury jak i komunikacji osoby z dysfunkcjami.

Niepełnosprawność (dysfunkcja) była do niedawna postrzegana przez społeczeństwo, ale również i osoby nią dotknięte jako bariera w utrzymaniu dotychczas przyjętego sposobu funkcjonowania. Strategia społeczna w zakresie zdrowia publicznego, ale również zabezpieczenia społecznego i zabezpieczenia zdrowotnego zakłada umożliwienie osobom z problemami dysfunkcji stworzenia takiego otoczenia zewnętrznego, które pozwala na maksymalną możliwą kontynuację dotychczasowego funkcjonowania. Zapewnienie tego stanu, czyli przeciwdziałanie wykluczeniu tych osób, to przede wszystkim zapewnienie dostępności na wielu poziomach życia i funkcjonowania, w szczególności do infrastruktury najbardziej tym osobom potrzebnej. Doktorant słusznie zauważył lukę w aktualnej wiedzy i wykorzystał możliwości zbadania w dwóch (ZUS oraz szpital) niezbędnych dla funkcjonowania osób z dysfunkcjami dostępności do udzielanych w nich usług/świadczeń.

Informacje ogólne dotyczące ocenianej rozprawy

Przedłożona do recenzji rozprawa na stopień doktora nauk o zdrowiu jest monografią, zawiera 207 stron druku jednostronnego. Tekst został podzielony na kilka głównych części oraz rozdziały techniczne:

- I. CZEŚĆ TEORETYCZNA
- II. CEL PRACY
- III. WYNIKI BADAŃ
- IV. OMÓWIENIE WYNIKÓW BADAŃ I DYSKUSJA
- V. WNIOSKI

Na część teoretyczną składa się:

- I. CZEŚĆ TEORETYCZNA
 - 1. Wstęp
 - Niepełnosprawność
 - Definicja osoby niepełnosprawnej w Polsce
 - Niepełnosprawność na świecie
 - 2. Dostępność
 - Ustawodawstwo krajowe i międzynarodowe w obszarze dostępności
 - Rola projektowania uniwersalnego
 - Holizm dostępności jako element odpowiedzialności społecznej
 - Korzyści dla jednostki z uniwersalnego projektowania
 - 3. Dane demograficzne a znaczenie dostępności
 - Znaczenie uniwersalnego projektowania w zmieniającym się świecie
 - Projektowanie przestrzeni dla osób niepełnosprawnych
 - Architektura dla osób z ubytkiem słuchu
 - Architektura dla osób niedowidzących i niewidomych
 - Dostępność dla osób o różnym wzroście oraz osób poruszających się na wózku inwalidzkim
 - 4. Dostępność cyfrowa
 - Wytyczne dotyczące dostępności treści internetowych WCAG
 - Zasady dostępności cyfrowej (POUR)
 - 5. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.)
 - Cel szczegółowy II SOR – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
 - Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030
 - Program Dostępność Plus
 - Ustawa o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych
 - Ustawa o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

6. Standardy dostępności

- Europejskie standardy przygotowania tekstu łatwego do czytania i zrozumienia
- Standard dostępności Podstawowej Opieki Zdrowotnej oraz Szpitali
- Standardy dostępności budynków dla osób z niepełnosprawnościami.
- Dostępność przestrzeni publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych w świetle kontroli i raportów
- Bariery fizyczne
- Bariery komunikacyjne

7. Osoby niepełnosprawne a dostęp do zabezpieczenia społecznego

8. Charakterystyka badanych podmiotów

- Zakład Ubezpieczeń Społecznych
- Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny im. Prof. Adama Grucy CMKP

II. CEL PRACY

- Materiał
- Metody i narzędzia badawcze

III. WYNIKI BADAŃ

- Analiza dostępność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
- Charakterystyka obszarów badania
- Dostępność otoczenia przed budynkiem
- Dostępność wejścia do budynku
- Dostępność ciągów komunikacyjnych w budynku – recepcja / punkt informacyjny / SOK
- Dostępność ciągów komunikacyjnych w budynku – analogiczna ocena każdej kondygnacji (parter, poszczególne piętra)
- Dostępność ciągów komunikacyjnych w budynku – winda
- Dostęp do informacji (w tym bezpieczeństwo – system powiadamiania alarmowego, droga ewakuacyjna)
- Charakterystyka Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego im. Prof. Adama Grucy
- Analiza dostępności Samodzielnego Publicznego Szpitala im. Prof. Grucy w Otwocku
- Dostępność architektoniczna
- Dostępność przed budynkiem
- Dostępność ciągów komunikacyjnych poziomych
- Dostępność ciągów komunikacyjnych pionowych
- Dostępność punktów informacyjnych oraz rejestracyjnych
- Dostępność informacyjno-komunikacyjna
- Dostępność pomieszczeń sanitarno-higienicznych
- Dostępność Szpitalnego Oddziału Ratunkowego
- Dostępność oddziałów

- Dostępność pomieszczeń towarzyszących
 - Zapewnienie bezpiecznej ewakuacji osób niepełnosprawnych
 - Dostępność informacyjno-komunikacyjna
- IV. OMÓWIENIE WYNIKÓW BADAŃ I DYSKUSJA
- V. WNIOSKI

Rozdziały techniczne

- VI. STRESZCZENIE
- VII. PIŚMIENNICTWO
- VIII. AKTY PRAWNE
- IX. ZAŁĄCZNIKI

Praca zawiera wszystkie niezbędne dla pracy naukowej części, które są opisane w sposób właściwy, jednak bardzo rozdrobniony podział na kolejne podrozdziały (często znajdujące się na tej samej stronie) utrudniają śledzenie głównego ciągu logicznego zaproponowanego przez Doktoranta.

W trakcie opracowywania dysertacji zmieniała się kolejność stron, co nie zostało odzwierciedlone w spisie treści (np. cel pracy ,oraz materiał i metoda zostały oznaczone w spisie treści na str. 101 w rzeczywistości jest na str. 135).

Wybór obszaru, przedmiotu badań i tematu rozprawy doktorskiej

Autor słusznie zauważył lukę w dostępnej wiedzy w zakresie analizy dostępności dla osób z dysfunkcjami do usług/świadczeń dla nich niezbędnych. Analizy zostały przeprowadzone poprzez badania terenowe z wykorzystaniem autorskich matryc diagnostycznych. Doktorant w jednolity sposób przeprowadził ocenę 439 budynków należących do 2 wybranych organizacji z wykorzystaniem wizji lokalnej.

Cele badawcze, założone hipotezy i przyjęta metoda badań

Doktorant określił cel główny jako:

„Celem pracy jest ocena dostępności instytucji zabezpieczenia społecznego dla osób niepełnosprawnych na przykładzie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego im. prof. Adama Grucy CMKP w Otwocku.”

Materiał do analiz został zgromadzony w wyniku przeprowadzonej wizji lokalnej na terenie 439 budynków należących do ZUS oraz Szpitala. Wykorzystano autorskie matryce

diagnostyczne, do zbadania dostępności w zakresie architektonicznym oraz informacyjno-komunikacyjnym.

Charakterystyka zawartej treści, układu i zakresu rozprawy

Układ rozprawy doktorskiej zaproponowany przez Autora jest prawidłowy. Wprowadzenie (część teoretyczna) jest obszerne i zawiera elementy niezbędne w pracy doktorskiej. Doktorant przyduje swój warsztat pojęciowy bardzo szczegółowo opisując wykorzystywane terminy. Bardzo szczegółowo również w tej części znajduje się opis wykorzystanego obszaru badań.

Natomiast, w części wyników i dyskusji prezentuje swoją pracę w z wykorzystaniem fotografii elementów analizowanych. Materiał badany został bardzo szczegółowo przedstawiony w tabelach, co umożliwia jego konfrontację z wnioskami Autora.

Doktorant zakończył dysertację wyciągając wnioski o charakterze zaobserwowanych praktycznych barier, które wymagają interwencji osób zarządzających i podjęcie adekwatnych działań.

Bibliografia

Literatura jest prawidłowo dobrana składa się z 40 pozycji piśmiennictw oraz aktów prawa powszechnie obowiązującego dotyczących tematu rozprawy (39 pozycji).

Ocena formalno-techniczna

W pracy zaprezentowano wykresy wynikające z danych literaturowych, ale opracowane samodzielnie przez Doktoranta, co zagwarantowało ich dobrą czytelność.

Ponadto stwierdzenia i badania są uzasadnione tabelami i zdjęciami z wykonanych wizji lokalnych.

Zdarzają się błędy formatowania (wdowy i sieroty), natomiast język użyty w pracy jest prawidłowy, bez wyrażen potocznych, co podkreśla wysoką naukową wartość rozprawy.

Podsumowanie

W mojej ocenie temat, cel główny są bardzo ciekawe i ważne, przedstawienie ich w pracy oraz przeprowadzenie badań opisujących pozwala na opracowanie przez zarządzających podmiotami administracyjnymi i leczniczymi lepszych i efektywniejszych metod zarządzania dostępnością pacjenta do świadczonych usług/świadczeń. We wnioskach zostały przedstawione zaobserwowane w wizjach terenowych istniejące bariery w dostępności, co umożliwia działania naprawcze.

Należy zdecydowanie podkreślić, że cel główny został osiągnięty. Z przeprowadzonych badań Doktorant otrzymał wyniki, które w sposób wszechstronny i szczegółowy przeanalizował. W zaprezentowanej dyskusji są one odpowiednio komentowane i poparte literaturą przedmiotu.

Uważam, że rozprawa na stopień doktora nauk o zdrowiu Pana mgr Krzysztofa Czechowskiego spełnia wymogi pracy promocyjnej na stopień doktora nauk o zdrowiu i spełnia warunki określone w art. 187 ust 1 i 2 „Ustawy z dnia 20 lipca 2020 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. nr 2022 poz. 574)”.

W związku z powyższym wnoszę do Wysokiej Rady Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Rzeszowskiego, Instytutu Nauk o Zdrowiu o dopuszczenie Pana mgr Krzysztofa Czechowskiego do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Ponadto biorąc pod uwagę nakład pracy Doktoranta oraz wykazaną rzetelność w pracy naukowej wnioskuję o przyznanie wyróżnienia.

Warszawa 19 luty 2024

Dr hab. n o zdr. prof. Uczelni

Andrzej Śliwczyński

